

«Bön för Tsjernoby!»

Av Svetlana Aleksijevitj

Agnar Lirhus (32)
Musiker
og litteraturviter

Har vi glemt Tsjernoby! I petroleumslandet Norge dreier energi- og miljøpolitikken seg om seismiske prøver, utdeling av boretillatelse, børskurser, global oppvarming, en sjelden gang om fornybar energi som bølgepumper, vindmøller, og vannkraftverkene vi allerede har sprengt inn i fjellene våre. Samtidig blir resten av verden mer og mer energiutarma. Atomkraftverk er igjen på dagsordenen.

Den som leser Svetlana Aleksijevitjs bok kommer igjen til å huske de skjebnesvangre dagene i 1986, da enhver nordmann fulgte med på værmeldingene som om det sto om livet. Konseptet er enkelt. I tre år har forfatteren reist i Tsjernobyloområdet og intervjuet menneskene som lever der. Resultatet har blitt en serie tekster kalt monologer. Det som slår leseren er det stille alvoret. I svimlende øyeblikk synes man å ane proporsjonene av overgrepet. Bare tenk denne tanken: Vitenskapsmennene snakker om stråling, men vannet er fortsatt klart? Jorda er kald og svart og frisk?

Alle intervjuobjektene har et sterkt forhold til naturen. Få har andre mål enn å være i ett med stedet, leve der. Samtidig minnes vi om at myndighetene evakuerte områdene med hard hånd, ved hjelp av militæret. Noen av menneskene som kommer til orde i boka nekta å flytte, eller gjemte seg, andre har flytta dit seinere, da ofte på flukt fra andre katastrofer. Det er jo ingen som bryr seg om husene i Tsjernoby lenger. I mai 2011 kommer Svetlana Aleksijevitj til Møllebyen litteraturfestival i Moss. Les «Bön för Tsjernoby!» for det!

I samarbeid med Deichmanske bibliotek og Leseåret 2010 bringer Dagsavisen hver dag en leseres tanker om tekster som har hatt betydning for ham eller henne.

Frykter fans

Lady Gaga er så redd for enkelte av sine fans at hun har sørget for å ha en livvakt inne i leiligheten sin i New York. Livvakten passer mens hun sover fordi hun frykter å bli drept av en manisk tilhenger slik som John Lennon ble.

(NTB)

Etter «Å» kommer «Ø»

– I 2020 kommer «Æ» og «A» gis ut i januar 2280. Jeg har regnet på det. Da er jeg 319 år. Jeg må røyke litt mindre for å øke sjansene til å bli så gammel, sier Knut Nærum.

I boka parodierer han alt fra kjente forfattere til måten vi skriver Twitter-meldinger på. En av dem som får gjennomgå er Karl Ove Knausgård. Han er representert i «Eventyr» der han framstilles som Ulven i «Rødhet».

– Jeg har lest alle fem bindene av «Min kamp». Jeg valgte «Rødhet» fordi det begynte med at Knausgård rent fysisk har noe ulveaktig ved seg. Og i vinter var man jo opptatt av jeg-personens forhold til unge jenter, og Rødhet er jo både ung og jente. Men det er litt uavklart. Har han virkelig spist henne og tygger han i så fall? Slike lumre og ubehagelige ting.

ULEST PARODI

Andre tekster parodierer bøker han ikke har lest.

– Som for eksempel en viss type dameroman som ofte handler om tre generasjoner kvinner i Havana før og etter revolusjonen, og en dyster familiehemmelighet. De pleier å hete noe med sitroner eller paraplyer. Jeg har ikke lest noe av det. Det er viktig å stole på sine fordommer. Hadde jeg ikke gjort det, måtte jeg ha lest absolutt alt.

Det samme gjelder bøkene til Camilla Läckberg der han har skrevet fiktive støvomslogstekster. Som til «Hestertramperen» der han skriver dette om saken: «Det viser seg at den har forgreininger tilbake til mordet på John F. Kennedy, og Erica begynner å motta ubehagelige trusler i form av skjell påmalt sure ansikter.»

– Man sier at man ikke klarer å legge fra seg en bok, men jeg klarte altså ikke å plukke opp Läckbergs bøker, sier Nærum som sørger for at hennes norske forlag omtales som Dydgallen, Laddyngel og Danglelyd.

En rekke andre krimforfattere får også sin parodi påskrevet. Blant dem Stieg Larsson, Jo Nesbø, Tom Egeland, Agatha Christie og Raymond Chandler.

FONTPARADIS

For dem som elsker forskjellige skrifttyper, er boka et skattkammer.

– Det er nye måter å skrive på. E-post, SMS og Facebook er sånn vi skriver og leser nå. Det er mye fontmoro her for den som liker den slags. Hver tekst skal ligne mest mulig på teksten den parodierer.

Selv bokas emneregister er et studium verdt. Etter Bach kommer banan. Selv er han særlig fornøyd med kryssreferansene. Flesk peker for eksempel til Ducasse, gris og Klepp.

– Liker du flesk, er du også interessert i den franske mesterkokken Alain Ducasse,

«Jeg sprer meg utover mange sjangere i håp om å nå et greit nivå av middelmådighet.»

Knut Nærum er her med ny bok. Ti år etter «Å» er det «Ø» som gjelder. FOTO: SCANPIX

en omtale av en gris eller Jarle Klepp som har lagt på seg i min parodi på Tore Renbergs Jarle Klepp-bøker. Dette kan man bruke mye tid på.

Skrekkfilmmanuset «Snauhogst» er det også blitt plass til.

– Den typiske norske filmen i 2010 er en skrekkfilm. Det er noe man bare kunne drømme om på midten av 70-tallet at Norge skulle lage en skummel film til etter «De dødes tjern».

INGEN DOBOK

«Ø» er hans 43. utgivelse, inkludert tegneserier.

– Jeg liker ikke noe av det. Jeg har en

innbygd motstand mot å gjøre noe av dette godt. Derfor sprer jeg meg utover mange sjangere i håp om å nå et greit nivå av middelmådighet.

Å parodierte kaller han ren parasittvirksomhet.

– Man står jo på skuldrene til folk som tar seg selv alvorlig. Det er ikke tekster som ber om anerkjennelse eller respekt. Det skulle tatt seg ut.

Men en ting skal Knut Nærum ha seg frabedt.

– Det viktigste er at folk ikke forteller meg at de har lagt boka på do. Det er ikke noe kompliment. Og det dumme man kan gjøre er jo å si nettopp det. (ANB-NTB)